

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Effectus prouidentiae examinantur, ac statuuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

CERTAMEN I.

*Effectus prouidentie examinantur,
ac statuuntur.*

1. **H**Ac de re sub titulo mediata, vel immediata operationis, conseruationis, & gubernationis rerum per Dei prouidentiam egit noster Ruiz latissime disputatione quinta, per duodecim oblongas sectiones totas, quibus multa scripturae, & Patrum eruditione, rationumque momenti pleraque discussit ac statuit philosophica, disputationibus Theologicis supponenda potius, quam ex instituto examinanda, & statuenda: in his sunt. Primo immediatus Dei concursus ad creaturarum rerum, & primam productionem, & conseruationem, siue se solo, siue in secundarum causarum consortio eas, vel conseruet vel producat. Mediatas item Dei concursus, & operatio ad res omnes, quas mediis causis secundis, vel producit, vel conseruat. Eo enim ipso, quod earum causas secundas immediate conseruat, & producit, eorum effectus omnes mediate producere, & conseruare certissimum, atque euidentissimum est: hic vero non probandum, nec disputandum, sed ex physicis potius controuersia de causa sufficiente supponendum: interim legat, qui uolet, Ruiz praesertim sectione 2. 3. & 4. solum ergo disputandum hic Theologicè erit: an rerum creaturarum à Deo, tam mediata quam immediata productio, conseruatio externumque regimen, dispositio, & gubernatio sint effectus proprii prouidentiae Dei.

2. Dico primo: Conseruatio rerum est effectus proprius prouidentiae diuinae cum erga res alias, tum ergo rem ipsam, quibus, ut subiecto *cui* prouident. Ratio est: quia rerum conseruatio, eam rei unicuique, tu in aliis rebus ad finem cuiusvis, vel conaturalis, vel Dei arbitrio, ultra, immò supra naturalem eius potentiam, & exigentiam praestitutum, uile & conducentis est: Ergo ex intentione illius finis consequendi potest à Deo, vel rei ipsi, vel rebus aliis de eius conseruatione prouideri, quare, & rei conseruatio est effectus prouidentiae, vel de re ipsa, vel de alia vel aliis, tanquam subiecto *cui* de mediis prouidetur à Deo habere, & impensae. Quando autem ex prouidentia conseruata rei impensa, vel aliis exhibitae de facto causetur, ex conducentia conseruationis rei, vel ad eius, vel ad alterius, seu aliarum etiam finem intentum pensandum est. Vnde saepe prouidentiarum plurium, & rei ipsi, & pluribus aliis impensarum rei unus conseruatio effectus erit, uerbi gratia, iusti conseruatio, ut pii adhortationibus, & operibus, & sibi ad propriam salutem, & aliis uerbo, & exemplo ad salutem ipsorum proficiat: eandem conclusionem probant testimonia ex scriptura & Patribus, quae mox afferemus & eam cum duabus sequentibus tradunt.

3. Dico secundò: prima omnium rerum productio effectus diuinae prouidentiae est: ita uero ut unus rei productio sit effectus prouidentiae rei vel rebus aliis ut subiectis quibus à Deo prouidetur impensa, non autem prouidentiae impensae rei primo productae tanquam subiecto *cui* prouidentiae illius, qua primo producit. Probatur per partes, & prima ex dictis quaestione tertia, certamine primo, numero quarto, conclusionem secunda, quia nihil creatum produci, ponique primo in rebus absolute à Deo, vel se solo vel in consortio causarum alio modo potest, nisi ex aliquo fine, ad quem uile, conducentique sit: quare nec poni potest, nisi ex aliqua prouidentia. Secunda pars conclusionis aequa facilitate probatur: quia rerum prima productio prouidet Deus subiectis salutem aliis, quibus prouidet de mediis ad finem consequendum: in

naturalibus patet: in herbe, & semini productione, quibus, pecora alantur, ac uiuunt: aliquot minorem animalium cum caelestium, seu aëre eorum, tum terrestrium, & aquatilium, ut maiorem praedae, & alimentum cedant: tum denique frugum, immo, & creatorum, & animalium omnium productio eo est, ut tuenda, & oblectanda uita hominum, commune commodis, & uisibus inferant: in supernaturalibus uero gratiae auxilium, & donis productis, ut accuratam suam felicitatem omnes homines assequi possint, atque et eis plures de facto assequantur: & quidem, cum illa primo nisi ex Dei prouidentia aliqua produceretur, & prima parte probauimus: atque ex prouidentia de re ipsa primo producta, ipsique, ut subiecto *cui* impenditur, produci primo nequeat, ut probatur tertia pars conclusionis ostendimus: necessario prouidentia de re ipsa vel aliis, ut subiecto *cui* effectus prima rei causae productio erit.

4. Tertia conclusio pars quae difficillior apparet probatur etiam facile ex dictis quaestione secunda, certamine primo à numero secundo: quia, id, quod supponitur necessario ex parte subiecti *cui* prouidentia, nequit esse effectus prouidentiae ipsius: atqui oblectatio rei prima productio, & existentia supponitur ex parte subiecti *cui* prouidentia, cui scilicet per illam prouidetur: ergo nequit esse effectus prouidentiae eiusdem. Discursus legitime concludit. Maior est evidentia huius ex terminis nota: quia alias daretur motus casualis, & praecedentia, ac posterioritas naturae intra primam productionem, & prouidentiam ipsam, id quod multiplici ex parte repugnat ut in controuersia notum cum Physicis, tum Theologicis multis obiectum. Minor probata à nobis ex quaestione secunda, certamine primo à numero secundo, praesertim producta, à ratione numero sexto, ex nobis certo principio (inmeti contra Doctores plures) iacta controuersia quae, de uoluntate disputatione secunda, quaestione certamine 3. numero 3. à cap. deinceps à nostra uisioribus obiectionibus vindicatur. Deinde eadem nota ex scriptura, & Patribus amplius simul cum tribus conclusionibus hoc certamine statuit, ac tertia tam statuenda confirmabitur: quia testimonia de his omnibus agunt.

5. Tertia conclusio externum totum regimen, id gubernatio, & dispositio extrinseca causarum, tanquam omnium ad finem etiam assequutionem (ubi de facto est) inclusue, est effectus prouidentiae: et subiecta omnibus conclusio. Probatur: quia externa gubernatio, & dispositio rerum in finem, stat in rerum conseruatione, mediorum prima productione causarum occurrentium secundum naturam, & casualitatem, licetque, & naturae ordinem ad finem intentum, eandemque consequutionem confluxu, & cooperatione: haec autem omnia à Deo ex aliquo fine, clasque intentione proueniunt, ut partim probatum est conclusionem prima & secunda & notum est omnibus, non addit notum: ergo tota extrinseca rerum gubernatio, & dispositio ad finem assequendum, quare & ipsa est assequutio (si addit) effectus prouidentiae alienius est. Probatur consequentia: quia quidquid à Deo ex intentione alienius finis oblinendi fit, ex eius prouidentia fit, estque prouidentiae effectus: siquidem nihil aliud prouidentia est, quam scientia diuinae uoluntatem absolute electam, & appositam, atque ipsa uoluntas absoluta electa, & disposita eorum, quae ad finem aliquem praesentium assequendum conducunt.

6. Sed audiamus scripturam, & Patres tres propositas conclusiones totas, atque minorem syllogismum quo tertiam partem conclusionis secunda probauimus numero quarto, simul comprobantes. Primum testimonium fit ex 1. ad Hebr. 1. ubi Dei Filius testatur: *portans omnia uerbo uirtutis suae, ad quem creatur: portans omnia uerbo carnis suae, sed quae creatur: ipse uerbo suo cuncta facit, seruatque, inquit, omnia: hoc est gubernat omnia, siquidem cadentia, & ad nihil tendentia continet. Non enim minus est conseruatum mundum, rerum conseruatione, & dispositione, quam*